

Mastitis

Mycoplasma bovis

Forekomst

Mycoplasma bovis er den art af mycoplasma, som hyppigst er årsag til mycoplasma-mastitis. Graden af mastitis kan variere mellem arterne. *M. bovis* og *M. californicum* er årsag til de mest alvorlige tilfælde.

Smitte

Mycoplasma bovis smitter ved direkte kontakt mellem kreaturer via næseflåd, spyt (foder, vandtrug) og via mælk. Bakterien findes ofte i de øvre luftveje – selv hos kvæg uden kliniske symptomer. Tilstedeværelse af bakterien er således ikke ensbetydende med klinisk sygdom. *Mycoplasma bovis* har ikke nogen cellevæg og er derfor særligt følsom for udtørring og desinfektion.

I Danmark har der været udbrud af *Mycoplasma bovis* i Nordborg på Als i 1984 og igen ved Ringsted i 1986/1987. I sommeren og efteråret 2011 var der omkring 60 besætninger med symptomer på *Mycoplasma bovis*. Mange af disse havde alvorlige udbrud med halvheder og aflivninger – kun ca. halvdelen af disse besætninger har omtalt problemer med de typiske symptomer ved *Mycoplasma bovis* mastitis.

Symptomer

Mastitis, lungebetændelse, ledbetændelse, mellemørebetændelse. Mastitis forekommer oftest efter få dage i alle kirtlerne. Kirtelen er ødelagt med nærmest pusagtigt sekret. Koen har feber, men er mindre syg end forventet. Mastitis-symptomerne kendes oftest på, at det er akutte mastiter, der ikke kan behandles, og flere køer er angrebet på samme tid. Normalt er alle fire kirtler påvirkede, og der ses et markant fald i mælkeproduktionen, uden at koen er særligt påvirket. Sekretet fra kirtlerne kan variere fra at være vandet mælk med få klatter til tyk, kolostrumlignende. Kronisk inficerede køer har et brunfarvet sekret med sand- eller skællignende bundfald, der kan blive pusagtigt efter flere måneder. De fleste mælkeprøver, der er positive for mycoplasma, ligner dog helt normal mælk. Ved ledbetændelse kan koen, trods hurtig behandling, blive så lam, at den må aflives.

Diagnose

Forhøjet mængde antistoffer i blodet. Antistoffer kan måles 6-10 dage efter start af infektion. Ved dyrkning kan bakterien ses efter to døgn. Men det kræver 7-10 dage, før en prøve kan kaldes negativ. Det er muligt at påvise *Mycoplasma* med PCR-test. Både på tankmælk og enkelttyr er Ct-værdi under 30 meget positiv. På enkeltkirtler er der ofte reaktioner på under 20 ved positive kliniske symptomer. I 3-kit testen testes kun for *Mycoplasma bovis*.

Mastitis

I 16 kit testen testes både for *Mycoplasma bovis* alene, og sammen med flere arter – angivet som *M. spp.* *Mycoplasma bovis*-resultatet indgår således i testresultatet for *M. spp.* Derfor skal indholdet af de andre arter vurderes ved at trække den Ct-værdi, der er fundet alene for *Mycoplasma bovis*, fra *M. spp.*, før et evt. indhold af de andre arter kan vurderes.

Forebyggelse

- Ingen indkøb af kreaturer
- Undgå kviehotel
- Besøgende bør skifte kittel og støvler
- God staldhygiejne, gode malke rutiner og isolation eller udsætning af kendte smittebærere er den bedste måde at begrænse smitte inden for besætningen.

Ved malkning

Mycoplasma smitter under malkning fra udstyr eller malkernes hænder. Størst mulig hygiejne er derfor påkrævet:

- Rene køer, korrekt båseindretning, rigeligt strøelse, nedskrabning og brænding af yverhår
- Grundig aftørring, forberedelse, påsætning, aftagning og korrekt malke anlæg
- Brug handsker, der skiftes og desinficeres jævnligt
- Skum før malkning
- Meget rene patter inden påsætning
- Undgå overmalkning med korrekt aftagning
- Pattedesinfektion efter malkning med jod mindst 1 pct.
- Malk ikke kendte, smittede køer. De bør goldes og sektioneres
- Sektionering og udsætning.

Behandling

Antibiotikabehandling (andet end penicillin) i flere dage og smertebehandling ved hævet yver. Sektionering og slagtning. Køer, der er smittede, skal ikke malkes eller behandles. De bør isoleres og slagtes. *Mycoplasma bovis* er ikke omfattet af Kvægbrugets Erstatningsordning.

Læs mere om mycoplasma:

www.landbrugsinfo.dk/kvaeg/sundhed-og-dyrevelfaerd/mycoplasma

Læs også SOP for god malkning på:

www.landbrugsinfo.dk/kvaeg/SOP